

והשתא אי אמרת דהזקיפה שהיו נוהגים בה המלכות בזמן חכמי המשנה והתלמוד, היתה נמי בחניקה כדרך שהמלכות עושה בזמנינו, לאיזה צורך נקט התנא לגבי חיוב חנק שטובע בנהר או מת בסרונכי, דהנהו לאו חנק ממש נינהו, ואמאי לא נקט זקיפה שהוא חנק ממש. ועוד מאי קאמר מי שנתחייב הריגה או נמסר למלכות כו', דמשמע דפשוט הוא דבנמסר למלכות אין שם אלא הריגה דומיא דנופל מן הגג כו', וכל הני דקא חשיב דנקיט מילתא דפסיקא, והלא כשהמלכות צולבין אותו איננו הריגה אלא חנק, אלא בעל כרחך דגם הזקיפה שהמלכות היתה עושה בזמניהם היתה בכלל דין הריגה, דלאחר שזקפוהו בידיו היו הורגים אותו בחרב וכידון ויריית חיצים. דאעפ"י דתנן [שם נב ע"ב] מצות הנהרגין היו מתזין את ראשו בסייף, וכן פירש רש"י נד"ה ליסטין] אהיאי דנמסר למלכות כו' וז"ל, ליסטים באין עליו שדרכן להרוג בסייף, וכן נמסר למלכות דמתזין ראשו, מכל מקום אין ספק דגם יריית חצים הוי בכלל סייף, דהא בפרק נגמר הדין [שם מח ע"ב] בסופו קאמר נופל בחרב מיאשיהו, דכתיב [דברי הימים ב, לה כג] ויורו המורים למלך יאשיהו, אלמא דאף בנהרג ביריית חיצים הו"ל בכלל דין הריגה בסייף, ולכן בנמסר למלכות אפילו נצלב הו"ל בכלל הריגה, מאחר שמיתתו איננה אלא בחרב וכידון או ביריית חצים, ואעפ"י שאינו בהתזת הראש וק"ל, כך נראה ברור לפענ"ד.

ואף ³ על פי שמדברי התוספות בפרק קמא דסוטה נה ע"ב ד"ה מי שנתחייב] נראה שהם מפרשים ההיא עובדא דפרק הפועלים [ב"מ פג ע"ב] דזקפוהו לההוא כובס, דמיירי בחניקה כדרך שהמלכות עושה עכשיו, שהרי כתבו וזה לשונם, וזה שנתלה נחנק. נראה לפענ"ד דבעל כרחך צריך לפרש שאין כוונת התוספות כדמשמע לכאורה, שהרי יש להקשות אדבריהם ממה שאמרו לשם [שם בגמרא], זקפוהו קם רבי אלעזר ברבי שמעון תותי זקיפא וקא בכי, אמר לו רבי אל ירע בעינך שהוא ובנו בעלו נערה המאורסה ביום הכפורים, ואי הוה ההיא זקיפא בחניקה בחבל שסביב הצואר, הדבר ידוע דלאחר שזקפוהו שוב לא יוכל לדבר אף דיבור אחד, ואם כן מאי האי דקאמר והוה קם תותי זקיפא וקא בכי, אמר לו רבי אל ירע בעינך כו', דמשמע להדיא דלאחר שזקפוהו ולאחר שהיה בוכה ר' אלעזר ב"ר שמעון אמר לו רבי אל ירע וכו', וזה אי אפשר. אלא בעל כרחך צריך לומר דהתוספות גם כן ס"ל דהזקיפא איננה אלא בידים, ואח"כ ממיתין אותו כדפרישית, וכדמוכח טובא מכל

העדות מספקת מכל צד, ואחר כך נדון במה שהעיד אח העגונה מפי בני ברית במה ששמעו הם מאחרים.

והנה במה שנוגע בענין הצליבה, נראה דאף על גב דבפרק בתרא דיבמות [קכ ע"א] תנן אין מעידין אלא עד שתצא נפשו, ואפילו ראוהו מגוייד וצלוה וצלוה אוכלת בו, הדבר ברור ² דמתניתין לא מיירי אלא בצליבה שקושרין שתי ידיו זו על גב זו וצולבין אותו בידו על העץ, וכההיא דתליוה וזבין זבינה זביני, וטאבי תליה לפאפא אכינרא וזבין דפרק חזקת הבתים [ב"ב מח ע"ב], וכההיא דפרוזבול דקאמר בפרק השולח [גיטין לו ע"ב] ותלי ליה עד דאמר הכי, דבהני פירש רש"י דתלי ליה על עץ, ואין זה אלא לומר דתלי ליה בידיו כדפרישית, שאם היתה התלייה בצואר בחבל הלא הוא מת מיד, ולא מצי למימר ולא מיד, ואין צריך לומר דלא מצי למזבין זביניה, ופסוק מלא הוא [איכה ה, יב] שרים בידם נתלו.

והכי תנן בפרק נגמר הדין [סנהדרין מו ע"א], כיצד תולין אותו, משקעים את הקורה בארץ, והעץ יוצא ומקיף שתי ידיו ¹ זו על גב זו ותולה אותו, ולא תימא דזהו דוקא דין תליה דבר תורה לאחר שסקלוהו והומת, אבל המלכות תולין אותו בצואר בחבל וחונקין אותו, הא וודאי ליתא, שהרי בברייתא בגמרא [שם ע"ב] לשם איתא הכי, אלו נאמר חטא ותלית הייתי אומר תולין אותו ואח"כ ממיתין אותו כדרך שהמלכות עושה, תלמוד לומר והומת ותלית, ממיתין אותו ואח"כ תולין אותו כו', אלמא דהמלכות תולין אותו תחלה ואח"כ ממיתין אותו, ואם היתה התלייה בחבל שבצואר, הלא המיתה והתלייה כאחת היא, ומאי ואחר כך ממיתין אותו דקאמר. ותו מאי ממיתין אותו, דמשמע דזולת שתולין אותו עוד ממיתין אותו בידים, ואם בחבל שבצואר הלא משנתלה בחבל הוא מת מעצמו ושוב אין צורך להמיתו בידים, אלא הדבר ברור שגם המלכות בימי חכמי התלמוד והמשנה היו תולין אותו בשתי ידיו על העץ, ואחר כך ממיתין אותו בדקירת חרב וכידון או ביריות חיצים.

והכי נמי מוכח מהא דתני חזקיה [שם לו ע"ב] מיום שחרב בית המקדש אעפ"י שבטלו סנהדרין דין ארבע מיתות לא בטלו, מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג או חיה דורסתו, מי שנתחייב שריפה או נופל בדליקה או נחש מכישו, מי שנתחייב הריגה או נמסר למלכות או ליסטין באין עליו, מי שנתחייב חנק או טובע בנהר או מת בסרונכי.

אריכות גדולה בדברי הב"ח ובראייתו עיין שם. ולקמן סי' פט תשובה מהר"ר יהודא בהר"ר חנוך אל הב"ח בדין זה דצלוה. 3. באוצר הפוסקים שם הביא מדברי הפוסקים דנו"נ בראיה זו. ע"ש.

2. וכ"כ בב"ח אהע"ז סי' יז ד"ה ראוהו צלוב, וציין לדברי התשובה כאן. ובחור"מ ס"ק נח וט"ז ס"ק מג נחלקו עליו, ועיין באר היטב ס"ק צו. ובפתי תשובה ס"ק קל. ובאוצר הפוסקים ס"ק רנא אות א כאז